

вах. Виділені сортозразки рекомендуємо використовувати у селекції вігни овочевої. Спаржеві виткі сорти можна використовувати як декоративні овочеві рослини для озеленення балконів та в ландшафтному дизайні.

УДК 632:633.11

Бойко І.А.

Інститут захисту рослин НААН

ДЖЕРЕЛА СТІЙКОСТІ ДО ЗБУДНИКА БОРОШНИСТОЇ РОСИ ОЗИМОЇ ПШЕНИЦІ

Борошниста роса пшениці – одне з шкідливих захворювань цієї культури, яке щороку призводить до значного зниження врожаю у різних регіонах країни. Залежно від вирощуваних сортів і кліматичних умов року втрати врожаю від борошнистої роси становлять до 10 – 55% врожаю. Шкідливість захворювання залежить від часу інфікування посівів. При сильному ураженні сходів останні слабшають, можуть загинути, знижується густина стояння рослин. Ураження у фазі кущіння викликає затримку розвитку кореневої системи, знижується кількість пагонів і відповідно – кількість колосків надалі. При розвитку борошнистої роси на подальших фазах погіршується налив зерна, падає загальний врожай, знижується співвідношення вуглеводів і білків у зерні, що відображається на його якості.

Поряд із системою інтегрованого захисту посівів і агротехнічних прийомів, які забезпечують захист проти патогена, велика роль належить питанням добору і впровадження у виробництво стійких і толерантних до хвороб сортів.

Стійкість сортів непостійна і за умови появи патотипів гриба з новими властивостями вірулентності може бути втрачена, що вказує на велику мінливість і швидко пристосовуваність патогена. Таким чином, пошук джерел стійкості озимої пшениці

до збудника борошнистої роси є актуальним на сучасному етапі зерновиробництва. При створенні високопродуктивних сортів пшениці з тривалою стійкістю до хвороб необхідно мати цінний вихідний матеріал, який можна отримати при проведенні регулярних оцінок та відборів селекційного матеріалу озимої пшениці.

На озимих сортах пшениці нами оцінювалась стійкість за 9-бальною системою, згідно з загальноприйнятими шкалами для проведення обліку хвороб на природному фоні. Оцінка показує ступінь стійкості від імунного до повністю сприйнятливо-го на основі ураження ярусів листя рослини.

Оцінювали стійкість рослин проти збудника борошнистої роси пшениці (*Blumeria graminis* DC f. sp. *tritici* Em. Marchal) в 2008–2009, 2011 рр. на дослідних ділянках Інституту фізіології та генетики рослин в с. Глеваха. Матеріалом для досліджень були сортозразки, надані Центром генетичних ресурсів України.

Серед колекції із 114 сортів виявили 52 сортозразків м'якої пшениці (*T. aestivum* L.), що показали бал стійкості 7–9: Сонечко; Білобочка, Достаток, WISDOM, Служниця Одеська, Гестія, Еритроспермум Т.С. 97/05, Косовиця, Суберитроспермум С.Н.56, ЛІАНА, Економка, Доминанта, NE 97426, GODVANA, Кубус, Лютесценс 32457, Лютесценс 32301, Благодарка Одеська, Романтика, TAM 302/AKRON//HALT, Еритроспермум Е.Г 368/20, Лютесценс 30592, HOLDA, TUNGUSH, PODOIMA, Лютесценс С.Н. 54/05, Еритроспермум 34876, ПМ-04, Лісова пісня, Місія одеська, VALUT-1, Еритроспермум Е.Г. 369/20, Дульсінея; Сміла, Еритроспермум 77394/2005, Царівна, Еритроспермум Е.Г. 367/05, WARWICK, Красень, Mobela, Lupus, SMUGA, SATURNUS, BB 3449, WEBSTER, Мирлена, Хазарка, Тайга, Солоха, Калинова, Кохана, Каталус, Єдність, Лютесценс 32345, Тургідна пшениця *T. turgidum* ТЕРРА, та 4 сорти твердої пшениці (*T. durum* Desf.): Кермен, Золоте Руно, Темос, Перлина Одеська.

Вищеперераховані сорти озимої пшениці можуть використовуватися як джерела стійкості проти збудника борошнистої роси пшениці.